

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ
З ПИТАНЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ

ЗВІТ
про результати соціологічного опитування
«Якість вищої освіти та освітнє середовище у НФаУ»
освітня програма «Фізична терапія»
(освітній рівень бакалавр)

Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» проліцензовано у 2019 році (Наказ МОН від 20.03.2019 № 190-л) та у цьому ж році здійснено перший набір здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Для забезпечення якості освітньої програми, особливо для нещодавно започаткованої, важливим є моніторинг думки студентів як головних стейкхолдерів щодо якості вищої освіти, що їм надається.

З метою оцінки рівня задоволеності студентів та відповідності навчання за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія» їх очікуванням в травні 2020 року Науково-методичною лабораторією з питань фармацевтичної освіти проведено онлайн анкетне опитування за допомогою Google-форм. В опитуванні взяли участь всі здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія» (термін навчання 3 р. 10 м., 2 р. 10 м.): 17 осіб (74% – жінки, 26% – чоловіки, середній вік – 18,7 років). На момент проведення дослідження респонденти завершували перший рік навчання за програмою.

У межах опитування отримано інформацію щодо:

- очікувань студентів від навчання у НФаУ та відповідності уявлень про навчання в університеті реальній ситуації;
- рівня задоволеності студентів організацією освітнього процесу та умовами навчання у НФаУ;
- рівня задоволеності студентів механізмами підтримки та взаємодією з учасниками освітнього процесу;

- труднощів та проблемних ситуацій, з якими стикалися студенти за час навчання у НФаУ.

Для оцінки задоволеності студентів вибором закладу вищої освіти та навчанням за освітньої програмою важливо розуміння мотивів та очікувань студентів.

Результати дослідження показали, що для більшості респондентів навчання в НФаУ – це можливість отримати глибокі знання за спеціальністю (68%), підготовка до майбутньої професійної діяльності (63%), можливість отримати диплом про вищу освіту для роботи за спеціальністю (47%).

Серед інших відповідей студентів (5-16%): можливість знайти нових друзів; участь у наукових дослідженнях; можливості для більшої самостійності, незалежності; можливість розширити свій кругозір, розвинути ерудицію; веселе студентське життя; участь у різноманітних студентських заходах; можливість реалізувати творчі або спортивні інтереси; підвищення свого культурного рівня.

Можна припустити, що мотиви вибору та навчання студентів за програмою «Фізична терапія» в першу чергу пов'язані з підготовкою до здійснення професійної діяльності у сфері фізичної терапії у майбутньому.

У більшості здобувачів вищої освіти уявлення про навчання за освітньою програмою «Фізична терапія» збіглися з реальною ситуацією (84%) та більшість (89%) задоволені тим рівнем освіти, що вони отримують в НФаУ (рис. 1, 2).

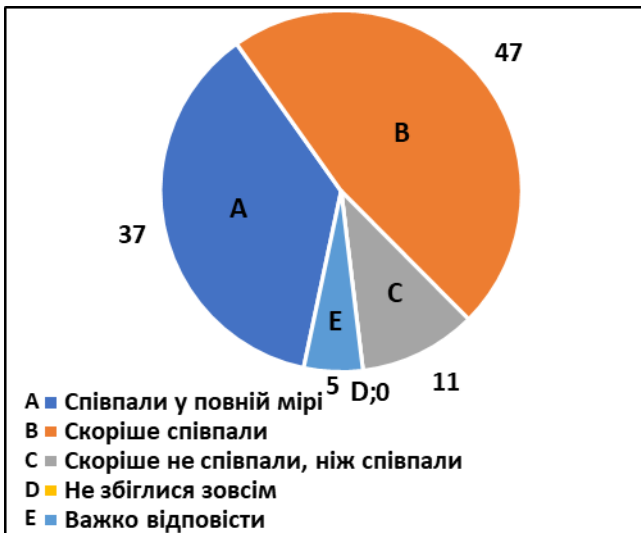

Рис. 1. Розподіл відповідей на питання «Чи збіглися Ваші уявлення про навчання за освітньою програмою «Фізична терапія» з реальною ситуацією?», %

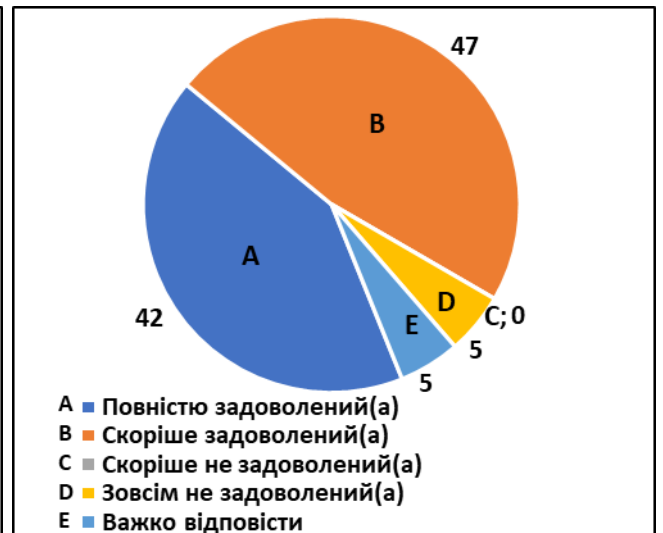

Рис. 2. Розподіл відповідей на питання «Чи задоволені Ви тим рівнем освіти, який отримуєте в НФаУ?», %

Один з найважливіших показників задоволеності студентів якістю освітньої програми – організація освітнього процесу. Отримані дані свідчать про те, що в цілому здобувачі вищої освіти скоріше задоволені організацією освітнього процесу – середній бал¹ 4,23 серед усіх характеристик. На рис. 3 представлені середні бали за характеристиками, що оцінюються.

Більшість запропонованих до оцінки характеристик освітнього процесу мають середній бал, що відповідає рівню «скоріше задоволений»: стан навчальних аудиторій, забезпеченість необхідним для навчання технічним обладнанням, форми і методи навчання, визначення обсягу годин на засвоєння дисциплін, зміст і структурування матеріалу дисциплін, об'єктивність оцінювання контрольних заходів, зрозумілість процедур повторного проходження контрольних заходів. Проте необхідно зазначити, що студенти в меншій мірі задоволені забезпеченістю навчально-методичними матеріалами, але повністю задоволені формами контролю знань, режимом та умовами роботи наукової бібліотеки.

¹ Середній бал – розраховане зважене середнє, що аналізується відповідно до рівнів: $\geq 4,5$ – «задоволений», $\geq 3,5$ і $< 4,5$ – «скоріше задоволений», $\geq 2,5$ і $< 3,5$ – «частково задоволений, частково ні», $\geq 1,5$ і $< 2,5$ – «скоріше не задоволений», $< 1,5$ – «незадоволений».

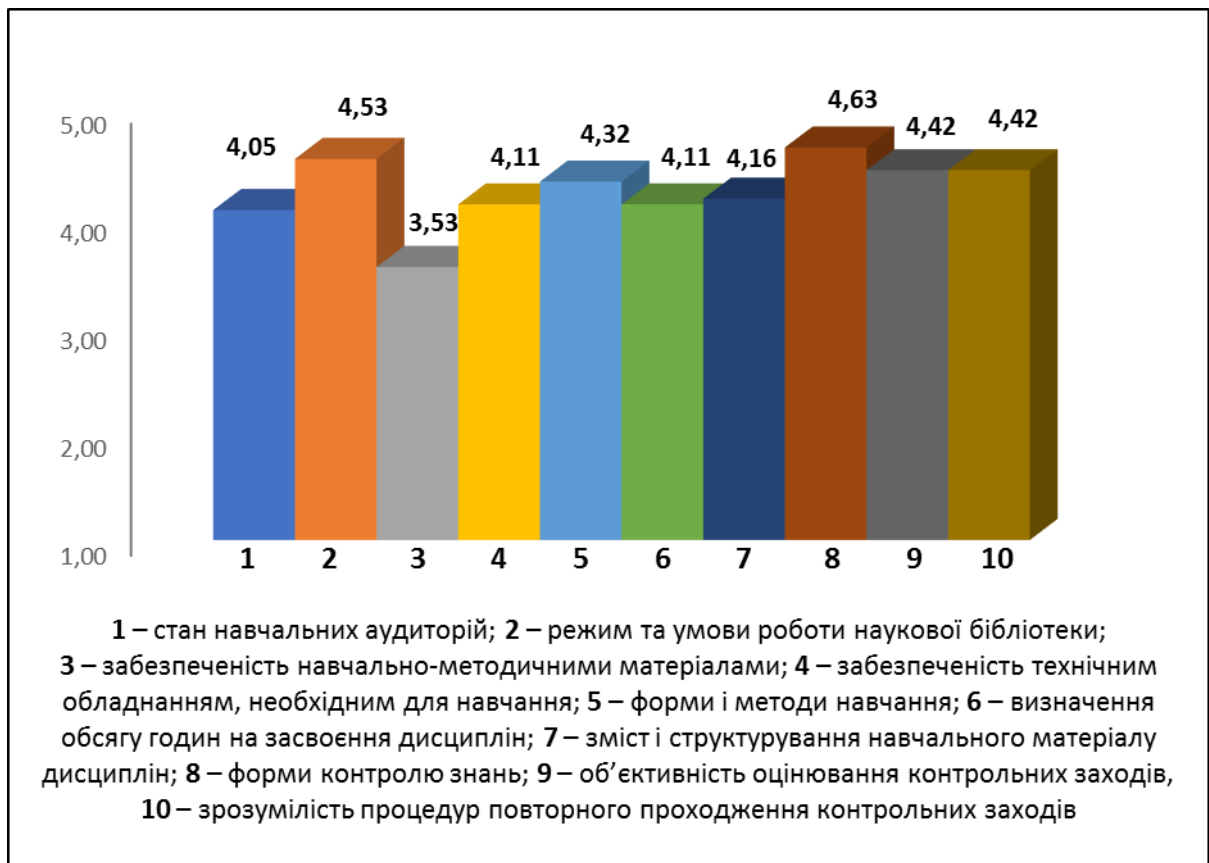

Рис. 3. Рівень задоволеності здобувачів вищої освіти окремими характеристиками освітнього процесу за 5-ти бальною шкалою

Задоволеність здобувачів вищої освіти якістю викладання та навчанням за програмою пов'язана з розумінням цілі, очікуваних результатів навчання за дисциплінами, порядку та критеріїв оцінювання. Адже володіючи такою інформацією студенти можуть самостійно оцінити успішність вивчення дисципліни, значення набутих знань та навичок у підготовці до майбутньої професійної діяльності. Отримані дані демонструють, що респонденти володіють такою інформацією про дисципліни, як їх ціль та зміст, очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання (95% опитаних за кожним з показників).

У межах опитування здобувачі вищої освіти програми «Фізична терапія» мали можливість висловити свою думку щодо рівня професіоналізму викладачів дисциплін. Результати дослідження показали, що опитані студенти

високо оцінюють професійну майстерність викладачів – середній бал² за усіма характеристиками, що оцінювалися, – 4,61 за 5-ти бальною шкалою (рис. 4). Найвище студенти оцінюють такі професійні якості, притаманні викладачам, як високий рівень володіння фундаментальними знаннями і останніми досягненнями у сфері дисципліни, доброзичливість і тактовність зі студентами, зрозумілість і доступність викладання матеріалу, підтримка вміння самостійно вчитися і водночас забезпечення супроводу студента; доцільне використання різноманітних педагогічних технологій, методів і засобів навчання. У меншій мірі, у порівнянні з вищезазначеними якостями, на думку студентів, викладачі вміють викликати і підтримувати інтерес до дисципліни, та все ж середня оцінка цього показника відповідає рівню «вище середнього».

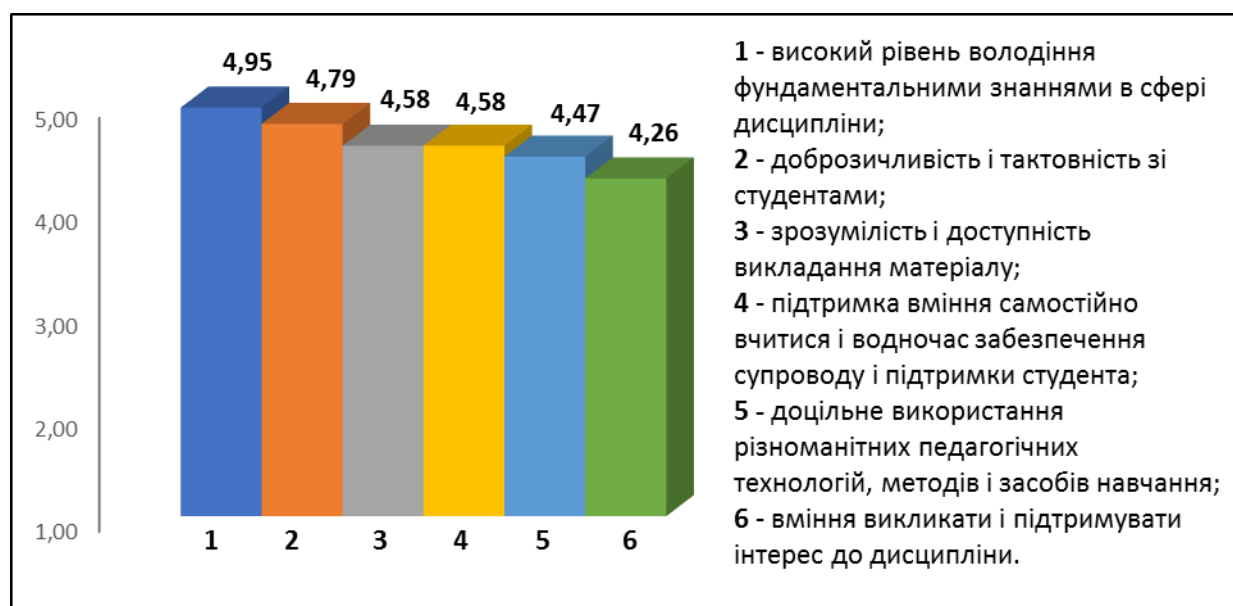

Рис. 4. Рівень професіоналізму викладачів, що задіяні в освітньому процесі освітньої програми «Фізична терапія», за оцінками респондентів (за 5-ти бальною шкалою)

² Середній бал – розраховане зважене середнє, що аналізується відповідно до рівнів: середній бал $\geq 4,5$ – «високий рівень», ≥ 4 і $< 4,5$ – «вище середнього», ≥ 3 і < 4 – «середній», ≥ 2 і < 3 – «нижче середнього», ≥ 1 і < 2 – «низький рівень» або характеристика зовсім не притаманна зовсім.

Освітнє середовище університету впливає на розвиток особистісного потенціалу студента та формування професійних якостей. У цьому процесі важливу роль відіграють запроваджені закладом вищої освіти механізми підтримки студентів. Здобуваючи освіту за освітньою програмою «Фізична терапія», студенти отримують організаційну, консультативну, інформаційну підтримку та за потреби їм може бути надана соціальна та психологічна допомога, підтримка у працевлаштуванні.

Результати дослідження показали, що здобувачі вищої освіти задоволені рівнем організаційної та консультативної підтримки, що їм надається співробітниками деканату, тьютером, викладачами та працівниками кафедр (середній бал – 4,58, рис. 5), скоріше задоволені рівнем інформування щодо університетських подій.

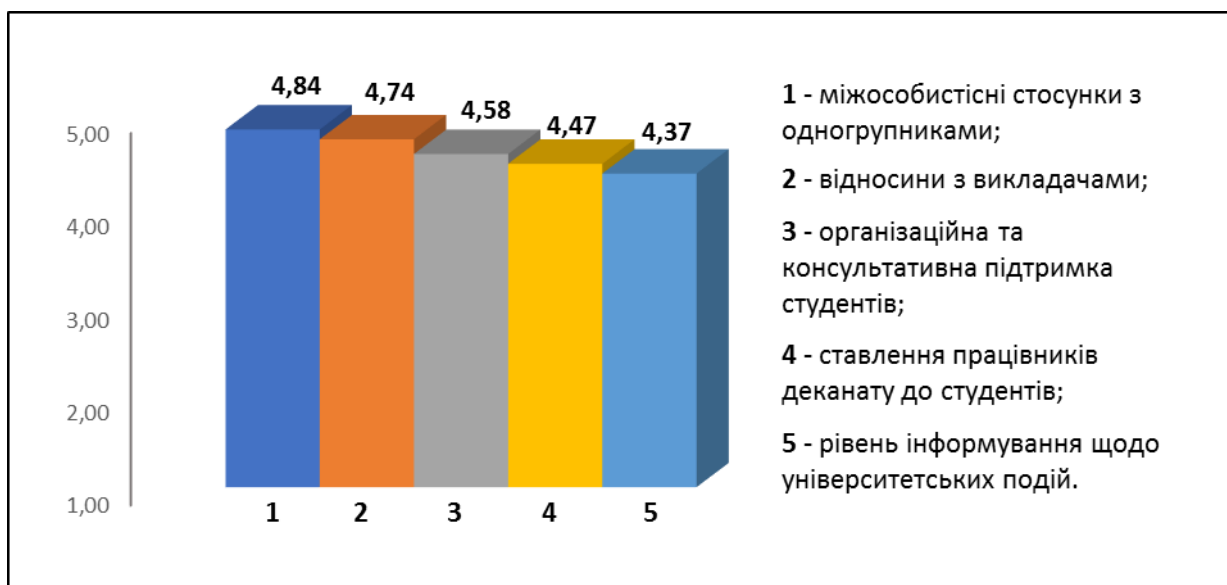

Рис. 5. Рівень задоволеності підтримкою студентів та взаємодією з учасниками освітнього процесу (за 5-ти бальною шкалою)

Навчаючись в університеті, студенти знаходяться у постійній взаємодії з викладачами та іншими студентами, співробітниками деканату та інших підрозділів. Опитані студенти задоволені міжособистісними стосунками, що склалися у спілкуванні з одногрупниками (4,84) та відносинами з викладачами (4,74), скоріше задоволені ставленням співробітників деканату до студентів (4,47) – рис.5.

Головними ресурсами, що дають змогу отримати інформацію онлайн щодо освітнього процесу, науково-дослідної роботи та позанавчальної діяльності в університеті є офіційний сайт та освітній портал НФаУ. На думку більшості учасників опитування в повній мірі на Інтернет-ресурсах університету висвітлено інформацію щодо:

- освітнього процесу (розклад занять та його зміни, практика, вибіркові дисципліни та інше) – 74% опитаних;
- освітніх програм (цілі програми, перелік дисциплін, результати навчання та компетентності, що здобувають студенти) – 73%;
- науково-дослідної роботи (конкурси, олімпіади, конференції) – 63%;
- роботи деканатів та підрозділів – 63%.

За оцінками студентів частково достатньою є інформація щодо:

- позанавчальної діяльності (університетські події, студентський парламент, творчі колективи, спорт та ін.) (53% вважає що інформації достатньо, 47% - частково достатньо);
- міжнародної діяльності (обміни, стажування, міжнародні наукові заходи) (47% вважає що інформації достатньо, 53% – частково достатньо).

На момент опитування більшість студентів не мали зауважень та пропозицій щодо поданої на сайті інформації про навчання в НФаУ або способів її подачі.

Здобуваючи освіту в університеті, у студентів можуть виникати труднощі, пов'язані з навчанням, особистим життям, роботою або інші проблемні ситуації. За даними дослідження за час навчання у НФаУ 63% опитаних стикалися з проблемними ситуаціями різного характеру, 37% – не стикалися з такими ситуаціями жодного разу. Більшість випадків були пов'язані з труднощами у навчанні та великим навчальним навантаженням (47% серед тих, хто мав проблемні ситуації) та проблемами в особистому житті – сім'я, любов, друзі (27%). Серед інших проблемних ситуацій, що виникали було названо (одиночні вибори варіантів): конфліктні взаємовідносини з викладачем, труднощі у професійному самовизначенні,

непевненість у правильності вибору професії, спеціальності, складність поєднання навчання у ЗВО та роботи.

Більшість студентів (73%) вирішували проблеми, що виникали, самостійно, інші подолали труднощі, звернувшись про допомогу до викладачів або завідувача кафедри (20%) та деканату (7%).

У межах опитування студентам було запропоновано надати пропозиції, рекомендації або побажання з приводу підвищення якості освітньої програми. Основною рекомендацією, на думку опитаних здобувачів вищої освіти, є «поліпшення організації роботи працівників деканату»).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

За результатами дослідження можна зробити висновок, що у цілому студенти задоволені якістю освітньо-професійної програми «Фізична терапія» (освітній рівень – бакалавр), що підтверджується такими показниками:

- уявлення здобувачів вищої освіти про навчання за програмою збіглися з реальною ситуацією, студенти задоволені тим рівнем освіти, що отримують в НФаУ;

- у цілому здобувачі вищої освіти скоріше задоволені організацією освітнього процесу: умовами навчання (режим та умови роботи наукової бібліотеки, стан навчальних аудиторій, забезпеченість необхідним для навчання технічним обладнанням, достатність інформації на онлайн-ресурсах університету), якістю викладання дисциплін (володіння інформацією про ціль та зміст, очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання дисциплін, форми і методи навчання, форми контролю знань, визначення часу на засвоєння дисциплін, зміст і структурування матеріалу дисциплін, об'єктивність оцінювання контрольних заходів, зрозумілість процедур повторного проходження контрольних заходів, професійна майстерність викладачів);

- здобувачі вищої освіти задоволені рівнем організаційної та консультативної підтримки, що їм надається деканатом, тьютером, викладачами та працівниками кафедр, та скоріше задоволені рівнем інформування щодо університетських подій;

- студенти задоволені міжособистісними стосунками з одногрупниками, відносинами з викладачами, у цілому задоволені ставленням співробітників деканату;

- проблемні ситуації та труднощі, з якими стикалися здобувачі вищої освіти за час навчання за програмою, були вирішені.

Задля забезпечення якості освітньо-професійної програми «Фізична терапія» доцільно:

- посилити інформування здобувачів вищої освіти щодо існуючих в університеті механізмів підтримки у вирішенні проблемних ситуацій, зокрема соціальної допомоги та роботи психологічної служби;

- забезпечити навчально-методичними матеріалами студентів за усіма дисциплінами навчального плану їх підготовки;

- наповнити інформаційні розділи онлайн-ресурсів університету щодо позанавчальної та міжнародної діяльності;

- сформувати у студентів суб'єктну позицію в освітньому процесі – спроможності бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу, брати участь у системі внутрішнього забезпечення якості освіти університету.

Оцінка якості освітньо-професійної програми «Фізична терапія» потребує подальшого моніторингу думки здобувачів вищої освіти, зокрема дослідження щодо можливостей формування та реалізації студентами індивідуальної освітньої траєкторії, рівня задоволеності якістю викладання за дисциплінами та механізмами підтримки студентів, дотримування принципів академічної доброчесності. Окреслені напрямки досліджень передбачено Планом проведення соціологічних досліджень у 2020-2021 навчальному році.

Проректор з науково-педагогічної роботи, доц.

Анжела ОЛЬХОВСЬКА

Провідний соціолог науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти МОЗ України

Ксенія ДОМБРОВСЬКА